

MAMLAKATIMIZ QISHLOQ XO‘JALIGI IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISHDA SALBIY TA’SIR ETUVCHI OMILLAR

Ochildiyeva Naima Mengziya qizi

Termiz agrotexnologiyalar va innovatsion rivojlanish instituti talabasi.

ANNOTATSIYA

Qishloq xo‘jaligi iqtisodiyoti mamlakatlarning oziq-ovqat xavfsizligiga bo‘lgan talabini maksimal darajada qondiradi. Iqtisodiyoti rivojlangan soha borki, unda aholi daromadlarini oshishi hamda mamlakat rivoji yuksalishi namoyon bo‘ladi. Agar bunga salbiy ta’sir etuvchi omillar bo‘lsa uni strategik loyihalar ishlab chiqib bartaraf etish davr talabi hisoblanadi.

KALIT SO‘ZLAR: Ekstensiv, intensiv, pedsidlar, dehqon xo‘jaligi,

ANNOTATION

Agricultural economy maximally satisfies the demand for food security of the countries. There is a sector with a developed economy, which shows an increase in the income of the population and a rise in the country’s development. If there are factors that have a negative effect on this, it is the demand of the time to develop strategic projects and eliminate them.

KEY WORDS: Extensive, intensive, pesticides, agriculture,

Qishloq xo‘jaligi bilan shug‘ullanadigan mamalakatlarning ko‘p qismida pedsidlar, o‘g‘itlar va boshqa zaharli moddalardan noto‘g‘ri foydalanish natijasida toza suv va tuproqning zaharlanishi ro‘y bermoqda. Natijada yerlarning eroziyaga uchrab qishloq xo‘jaligida unumdor yerlarning qisqarishiga sabab bo‘lmoqda. Bu muammolar mamlakatimiz qishloq xo‘jaligini ham chetlab o‘tmayapdi. Sohada shug‘ullanayotgan

fermer va dehqon xo‘jaliklari faoliyatida iqtisodiy samaradorlikni pasaytirib yubormoqda.

Bunda qishloq xo‘jaligi bilan shug‘ullanadigan aholining yerdan iqtisodiy samaradorlik olishda ularning yerdan foydalanish ko‘nikmalari yetarlicha emasligi natijasida yerga hosil ekishda sarf xarajatlarni to‘g‘ri taqsimlab, kelajakda olinadigan foydani nazarda tutmay, keragidan ortiq moliyaviy isrofgarchilikka yo‘l qo‘yilmoqda.

Ayni damda qishloq xo‘jaligi rivojlangan mamlakatlar deyarli tomchilab sug‘orish va shu tizim orqali ekinlarni o‘g‘itlash, yerning sho‘rlanishini oldini olib, suv va o‘g‘itlarning iqtisodiy tejamkorlik bilan yuqori foyda olayotgan davrda bizning fermer va dehqon xo‘jaliklari suv va o‘g‘itlarni zovurlarga oqizishi natijasida ortiqcha sarf xarajatlar oshib bormoqda.

Mamlakatimiz yerlarining ko‘pgina qismida **ekstensiv** (sifatga etibor bermay, faqat miqdorni oshirishga, hajmni kengaytirishga qaratilgan dehqonchilik); usulida yerdan foydalanish davom etmoqda. Ammo hozirgi zamon talabi va iqtisodiy samaradorlikka erishish yo‘li **intensiv** (yer maydonini kengaytirmay sarf xarajatlarni ishchi kuchini tejash orqali rejali foyda olishga qaratilgan dehqonchilik); qishloq xo‘jaligini rivojlantirishdir. Bu borada **Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyevning 6 sentabr kuni qishloq xo‘jaligini 2020-2030 yillarda rivojlantirishning ustuvor yo‘nalishlariga bag‘ishlangan yig‘ilish o‘tkazildi**. Unda Keyingi yillarda qishloq xo‘jaligini isloh qilish va bozor mexanizmlarini joriy etish bo‘yicha qator ishlar amalga oshirildi. Davlat xarid narxlari qariyb 3 barobarga ko‘paytirilgani natijasida manfaatdorlik oshdi. Paxtachilik va g‘allachilik hashar emas, chinakam daromad manbaiga aylandi.

Yangi texnologiya va innovatsiyalarni joriy qilish, mehnat unumdorligi va ish haqini oshirish maqsadida 76 ta paxta-to‘qimachilik klasterlari tashkil etildi. Sohaning eksport salohiyatini oshirish va qo‘shilgan qiymatga ega mahsulotlar ishlab chiqarish hajmini ko‘paytirish masalalariga alohida ahamiyat qaratilib, bu boradagi jahon tajribasi tahlil qilindi.

Masalan, Turkiyada 1 gektar yerdan 2 ming dollarlik, Misrda 8 ming dollarlik, Isroilda 12 ming dollarlik mahsulot yetishtiriladi. O‘zbekistonda esa bu

ko'rsatkich 300 dollardan oshmayapti. Doim bir xil standartdagi tovar yetkazib berish yo'lga qo'yilmagani sababli mahsulotlarimiz tashqi bozorda raqobatlasha olmayapti, deb ta'kidlaganlar.

Bunda qishloq xo'jaligi bilan band bo'layotgan aholi qatlaminin ko'p qismi oliy ma'lumotli bo'lmaganligi, sohaga ilmiy yondashuv yetarli emasligi tufayli malakali kadrlar tayyorlash islohatlarini amalga oshirish maqsadida fermer va dehqon xo'jaligida faoliyat yurituvchi aholini o'qitish, qayta tayyorlash va iqtisodiy foyda olish ko'nikmasini shakllantirish uchun qishloq xo'jaligiga ixtisoslashtirilgan institutlardan tashqari maktab darsliklarida yuqori sinflar uchun "Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti" fanini kiritish orqali, kelajakda fermer va dehqon xo'jaliklari hodimlarining iqtisodiy bilim ko'nikmalarini oshirib, mamlakatimiz qishloq xo'jaligi bilan band bo'lgan aholi qatlaminin iqtisodiy manfaatlarini oshirishga erishish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOT VA INTERNET SAYTLARI.

1. Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti N.J.Nurmatov, A.A.Avliyaqulov.
2. Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti va menejmenti O'.P.Umurzoqov, A.J.Toshboyev, J. Rashidov, A.A.Toshboyev,
3. <https://www.uzavtoyul.uz>
4. <https://lex.uz>

